

Szerkesztői szállítás:

Belső-farkasutca 55. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak. Kéziratok nem adtnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy órára	1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések a hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyezer hasábozott garmond sor ára 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetésekkel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollreile 22.)
„ Haasensteint és Voglertnél (Neuer Markt 11.)
Pesten: Lang Leopoldnál (Erszébet-tér a szám cmelet.)

Minden nagyhangú frazist mellőzve, csupán lapunk beltartalmára hivatkozván, fölhevük a t. közönséget előfizetésre a

„KELET”

című politikai és közgazdasági napi lap
1871-diki évfolyamára.

Azon elismert írói erők, kik állandó közreműködésükről lapunkat biztosíták; azon széles terjedelmű összeköttetések, melyeket mind az erdélyi részeken, mind a fővárosban kötni szerencsések valánk; gyors és kimerítő távirati közleményeink s egyáltalában lapunk összes beosztása és mindenek fölött azon szabadelvű és független irány, mely munkálkodásunkat vezérli: a legnagyobb mérvű pártfogást helyhezik kilátásba a t. közönség részéről.

Előfizetési díjaink, melyeket legcélszerűbb postai utalvánnyal beküldeni, a következők:

Egész évre 12 frt.	Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt.	Egy órára 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgál a kiadó.

Minden a lap szellemi részét illető közlemény a szerkesztőséghez, az előfizetési pénzek és reklamátiók a kiadó-hivatalhoz intézendők.

Kolozsvárt, 1871. januárban.

STEIN JÁNOS, kiadó tulajdonos.
SZÁSZ BÉLA, felelős szerkesztő.

Pest, jan. 6. 1871.

(A.) A londoni conferentia, mely Oroszországnak a Feketetenger semlegesítése ügyében tett panaszait fogja eldönteni, kormányunknak új alkalmat adott, hogy az osztrák-magyar birodalom dualisticus államszervezetét Európa előtt ténylegesen is előtérbe hozza. A hatalmak a francia kormány kivételével, mely — miután nemzetközileg még elismerve nincs s Londonban valóságos nagykövettel nem bír — londoni képviselőiket bízták meg a conferentián való részvétellel. Apponyi Rudolf gróf osztrák-magyar nagykövet a brit királyné udvaránál fogja tehát állása alapján a monarchiát a conferentiában is képviselni. Azonban nem lesz egyedül. Monarchiánk még egy második repraesentant is küld Széchen Antal gróf személyében, ki nem annyira a birodalmat, mint inkább a specialis magyar szempontot és érdekeket képviselendi.

Széchen gróf úr már több nap előtt megbízottat e missióval s e hét folyamában fog Londonba utazni. Kezdetben a bécsi udvari párt egy része oda iparkodott hatni, hogy Széchen gróf vagy egyáltalában ne nyerjen missiót, vagy legalább ne önálló, teljesen meghatalmazott képviselőként küldessék ki és csak Apponyi gróf diplomatiái támasza és tanácsadója legyen. E nézet azonban a magyar kormány köreiben nem talált támogatásra s vele állá Andrassy gróf miniszterelnök utolsó bécsi útja összeköttetésbe, mely után Széchen gróf minden nagyobb nehézség nélkül megkapta az accreditívát, mely a többi hatalmak képviselőivel s Apponyi gróffal egy rangba helyezi őt.

Andrassy Gyula gróf úr talán ma vagy holnap újlag Bécsbe utazik, hogy a birodalmi kancelliával egyetértve, megadja Széchen grófnak amaz utasításokat, melyek fontos missiójához mulhatlanul szükségesek. Mint azonban biztos forrásból értesülünk, a gróf feladata a conferentián nem lesz oly nagy terjedelmű, mint kezdetben vártott. A conferentiát a semleges hatalmak nem fogják békecongressussá átalakítani, a román kérdés nem kerül benne napirendre, a capitulációk ügye szinte nem vétetik föl, s még az is fölőtte kérdéses, vajjon az osztrák-magyar birodalom azon indítványa, miszerint a Dunatorkolatok semlegesítésének kérdése, mely a Feketetenger semlegesítésével oly szoros összefüggésben áll, vele egyidejűleg elintéztessék, tárgyalatni fog-e? Anglia nagy rezervával fogadta el az értekezlet elvét, mert attól tartott, hogy az egyesült

és jelenleg virágzásban álló orosz-porosz befolyás Európa békéjét veszélyeztető czélokra használhatná fel azt, ha hatásköre nem szigorúan egy tárgyra szorítkoznék s programjának megállapítása magára a conferentiára bíztnék.

Ily körülmények közt Széchen grófnak nem igen lesz tere kitűnő diplomatiái tehetségeit egész nagyságokban érvényre emelni. Az értekezletnek tulajdonképpen csak formális hivatása van. Oroszország óhajta az 1856. párisi szerződésnek 14-dik pontját megszüntetni, mi nagyobb viták nélkül egyhangulag megtörtént. Ezen feladatában is támogatni fogja őt Apponyi gróf a birodalom első és természetesen meghatalmazottja.

Széchen Antal gróf küldetésének azonban van egy más mozzanata is. Ama körök, melyek mind Pesten, mind Bécsben kiváló előszeretettel viseltetnek a conjecturalis politika iránt, a gróf küldetésében alkalmas anyagot találtak mindenféle combinationok terjesztésére. Így például kisütötték, hogy Széchen gróf csak azon okból küldetik Londonba, miszerint ott magát az európai diplomatiának bemutassa, s ha majdan hazatér, Beust gróf helyére birodalmi kancellarrá fog kineveztetni. Hogy Széchen grófnak elvileg meg vannak ama személyes tulajdonságok, melyek a fényes állás betöltésére szükségesek, az tagadhatlan. Azonban ép oly kétségtelen, hogy Széchen grófnak ideje még el nem érkezett. Jelenleg egyáltalán nincs ok, mely Beust gróftól fényes hivatalának elhagyására ösztönözhetné. De továbbá a magyar kormánynak nem is áll érdekében, hogy a birodalom külügyi politikájának vezetését egy köztudomásúlag ó-conservatív férfi kezébe jutni engedje. Így csak saját állását nehezitené meg, mert bizonyos, hogy ó-conservatív pártunk Bécsben nyert befolyását előbb utóbb a jelen magyar kormány megbuktatására vagy saját szellemében történendő átalakítására használná föl. Végül van Széchen grófnak egy másik hibája is, s ez azon körülmény, hogy ő az osztrák-porosz szövetségnek notórius híve. Már pedig ez eszmének még nem jött meg ideje.

Egy mai bécsi sürgöny azon hirt is hozza, hogy Apponyi gróf londoni nagykövet Széchen gróf küldetésében saját méltósága ellen irányzott támadást lát s ennek folytán beadta lemondását. Biztos információk alapján állíthatjuk, hogy e hír nem igaz. Széchen gróf megbízatása Apponyi úr tudtával s beleegyezésével történt, s ha jövőben csakugyan beadná lemondását, ez egészen más okokból történne.

Jelenleg tehát minden combinatio, mely e küldetést illetőleg Pesten és Bécsben terjesztetik, alapjaiban véve hamis. Széchen Antal gróf megbízatásának egyedüli oka a monarchia dualisticus államszervezetében rejlik, s azon feladata pedig az, hogy a hatalmak értekezletén egyrészt a birodalom általános, másrészt Magyarország specialis érdekeit képviselje, s ha kell védelmezze is.

BELFÖLD.

Lapszemle.

— A „Magyar Polgár” jan. 8-diki száma folytatja P. Szathmáry K. Fővárosi leveleit. Sok minden egyéb közt olvassuk benne e sorokat: „Különb a magyar nemzet a legkevésbé szemrehányást teheti magának a neutralitásra nézve. A kiegyezkedés „nobis haec otia fecit.” E kissé gunyolódó passusra két szerény megjegyzésünk van. Egyik, hogy az országgyűlési pártok, úgy szólván teljes számban, a neutralitás mellett voltak s így a balközép is, melynek P. Sz. K. egyik fényesillaga, s amaz egy hang is (a Reformé), mely a sajtóban a neutralitás ellen szólott: a Deák-párti részről hangzott. A mi pedig azt illeti, hogy a kiegyezkedés veté meg számunkra e nyugalom-ágyat: igen is a kiegyezkedés tette lehetővé, hogy egyáltalán hozzá is szólhatunk a neutralitás kérdéséhez, s ha a történelmi valót P. Sz. K. megtagadni nem akarja, kénytelen elismerni, hogy a magyar korona miniszterelnökének éppen nem csekély része vala azon elhatározásban, mely a külpolitikai állást, a háború kezdetekor megszabá. Egyáltalán sajátosság egy párt ez a mi balközépünk. Egyszer: „önállóan, csupán a magunk lábán is meg tudunk állani, a közös hadsereg semmi szükségünk” (l. p. o. Tisza L. újévi gondolatait;) másszor: „örülnünk kell, ha élünk, s ha nem veszük észre, hogy mi is léteünk.” Jókai ugyan

ékesebben elmondta mindezeket most 6 hete, de ha P. Sz. K. is magának hódítja ez állítást: neki is meg lehet mondani, hogy önmagával jön ellentmondásba, midőn ily hangokat peng és, hogy Magyarországnak a mohácsi vész óta soha oly nyomatékos szava a küldiplomatiában nem volt, mint van jelenleg.

A „M. P.” ugyanazon számában, a tárczarovatban, érdekes cikket olvassuk Kővári L. tollából „A forradalom utáni napok” fölirattal. I. A politikai pártokról. Sorbaveszi az ellenzéki, a conservatív, a forradalmi és a republicanus pártot, jellemzésüket és a vezérek körvonalaikat rajzolván. Az ellenzékre vonatkozó állításai némely pontjait azonban nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül. Így a vezérek sorában hiában keressük gr. Teleki Domokos nevét; így, s a mi fő, a szabadságharc előtti erdélyi ellenzéket így jellemzi: „E pártnak... a lényeges reform komoly szándéka nem volt. Opponált a kormánynak, de a népkivánságoknak sem engedett: jogosan csak conservatív pártnak nézhetjük; újat nem akart, csak régi institutióinkat akarta conserválni. Ha áldozni kellett, mint az urbér behozatalánál, szűkkeblű volt; ha köztelherviselés jött szőnyegre, szónokolt, de szónoklata hideg vala. A forradalmat előidézte, mikor előállt, sem élére állani, sem fékezni nem birt elég elhatározottsággal.” E sorok a valóban és valótlannak szálaiból vannak összeszöve. Igaz, hogy a forradalomnak élére állani s azt fékezni nem akarta, nem tudta e párt — de nem is ő idézte azt elő, hanem egészen más, a párton kívül álló rugók valának az indítók; igaz, hogy az urbér behozatalát ellenezte, de nem szűkkeblűségből, hanem mert (Kemény Dénes vezetése alatt) az örökváltság volt jelszava, s így, ha egyébként nem is, már csak ez egyetlen reformkérdésért is: a historia valóssággal ellenkezik azt állítani, hogy e pártnak „a lényeges reform komoly szándéka nem volt,” hogy a „népkivánságoknak nem engedett,” s hogy „újat nem akart.” E helyreigazításokkal tartozánk e pártnak, melynek hazánk oly sokat köszönhet az 1834—48 közötti években.*

Tanügy.

Székelv-Udvarhely, jan. 4.

(Vége.)

Alapszabályaink értelmében az egylet mindig egy évre alakul. Rendes tagok azok, kik az alakulási egy évre lefizetnek 60 krt. Alapító tagok: kik egyszersmindkorra legalább egy alapító részvényt vesznek 10 frttal. (Vagy 10 frtról szóló kötelezvényvel.) Az alapító részvények az egylet tőkepénzét képezik, és csak a kamatokat adjuk ki az évi segélyekre. Ügyvédek, papok, hivatalnokok, tanárok, jobb módú földbirtokosok többnyire alapító tagokul léptek be. Voltak derék ügyszerető embe-reink, kik 5, 6, 10 részvényt vettek 50, 60, 100 frttal. Így az alapító tagok által biztosított tőke, mindjárt kezdetben 1610 frtra ment. Minthogy minden egyes alapítványi részvényt behozza kamatképen a 60 krnyi rendes tagsági részvényt: az alapító tagok ennél fogva egyszersmind állandó tagok anélkül, hogy ismételt fizetésekre köteleztetnének.

Ez azon intézkedése alapszabályainknak, mely az egyletet maradandóvá teszi.

A 60 kros rendes tagok többnyire a szegényebb sorsú emberek közül vannak. Ezek bizony nem örömet fizetnek. Már, ha az egylet csak ezekre támaszkodnék: az első év végével bizonyosan megbukott volna. De itt vannak az alapító tagok. Ezek az egyleti év végével összegyűlnek új alakulás végett. Nem félnek eljönni a gyűlésre, mert senki sem háborgatja őket új kéregetéssel. Az alakuló gyűlésen — ha senki sem jelentkezett is új tagul, az egyletet egy újabb évre megalakultnak nyilvánítják; s megteszik a szükséges intézkedéseket avégre, hogy ismételve minél több rendes — vagy ha lehet, alapító — tagok szereztessenek. Megválasztatik a választmány, melynek tagjai lehetnek úgy a rendes, mint az alapító tagok. A választmány intézkedik azután az egylet jóvedelmeinek kiosztása iránt, s intézkedéseiről a közgyűlésnek számol.

Az egyletnek minden évben van biztos jóvedelme, a menyinyiben a takarékpénztárba elhelyezett egyleti tőke kamatja minden évben rendelkezésre áll. És e kamatjóvedelem legalább biztosít arról, hogy az egylet maradandóan fonáll, s évenként lendíthet valamit a népevelés ügyén. De rendesen nem csak ezen jóvedelemre számíthatunk. A választmány koronként előadásokat, bálakat stb. rendez az egylet javára, melyek szintén jól szoktak jóvedelmezni. Ha ügyes a választmány, könnyű szerrel tekintélyes összegeket gyűjthet ily módon össze, a mint ezt a múlt évi tapasztalat is igazolja.

Az egylet évenként nyomtatott kimutatásokat bocsát közre vagyoni állapotáról. Ezekben minden egyes község neve után ott áll, hogy mennyi folyt be azon községből az egyleti pénztárba, s viszont mennyit kapott a község iskolai segélyezésképpen. Előadások, bálók stb. után bevett

* S még egy megjegyzés. Szász Károly — az 60-es évek kezdetén — nem minden hivatal nélkül élt M.-Vásárhelyt; mert, mint ev. ref. tanár végzébe végperczéig munkás életét a vásárhelyi fő-tanodánál, 1863 oct. 25-én.

Szerk.

jövedelmeink lehetőségessé teszik, hogy rendszeresen minden község többet kapjon, mint a menhyit ad. A számok aztán — prédikálnak...

Ez is egy szelid, de hatékony eszköz a tagok számának gyarapítására. —

Midőn ezelőtt két évvel a „Székely Hirlap”-ban megindult népnevelési egyetünk alakítása érdekében a csatározás, a jobbakk közül is igen sokan kételkedtek a siker fölött. És ma annyira vagyunk, hogy évenként hét nyolcz száz forinttal segítelyezi egyetünk a nevelésügyet... Most már aztán senki sem kételkedik a sikerben!

A mi Udvarhelyszéken sikerült, miért ne sikerülhetne más törvényhatóságainkban is? Ne legyünk e téren pessimisták uraim! Mert pessimismus itt annyi, mint — halál...

Nevelésügyünk terén megindult a mozgalom. Ragadjunk meg minden alkalmat és becsületes eszközt, miáltal e mozgalmat erőteljesebbé tehetjük! A hol két-három ember akad, a ki ügyszeretettel, buzgalommal és erélylyel munkához fog, ott biztos a jó és gyors eredmény. —

Udvarhelyszéken mindjárt kezdetben elére állt a népn. egyetnek derék főkirálybíránk Daniel Gábor. Vele és mellette kiváló buzgalmat fejtettek ki Kénosi Béla egyleti titkár és Rácz Károly egyleti pénztárnok. Mig ők hárman ki nem fáradsanak (mit az Isten messze távoztasson), népn. egyetünket nem félttem. Fogadják lelkiismeretes fáradozásaiért őszinte elismerésünket s mindnyájunk köszönetét a nevelésügy nevében!*)

Jenei Viktor.

Pest, jan. 6.

A politikai körök nagy aggodalomban vannak, b. Eötvös József komolyabb betegsége okán, mely miatt a hosszabb idő óta szünetelő országgyűlési tanulmányi bizottságnak tegnapi összehitt ülése sem tartatható meg. Oktatásügyünk e bizottságot ugyan jövő hétfőre saját lakába hívta meg, reményelvén, hogy ekkor e tanácskozásimányban már részt vehet; de ez nem valószínű, mert a minister ur betegsége nem minden veszélynélküli.

Határozottan állíthatom, hogy mindazon lapok hírei, kik Gorove minister visszalépéséről szólanak, semminemű alappal nem bírnak, mert döntő körökben a minister ur illetén szándékáról mit sem tudnak.

Az ünnepek befejeztetvén, a magyar delegáció jövő hétfőn tartandja első ülését; az általa kiküldött hatos bizottság pedig tegnap érkezett Bécsből a fővárosba és ma fog elnöke gróf Zichy Nándornál tanácskozmány tartatni, mert eddig még az is kétséges, vajjon e bizottság azonnal fog-e a delegációnak eddigi tapasztalatairól jelentést tenni, vagy sem; többen úgy vélekedvén, hogy ez a munkálat teljes befejezésével történjék. Ezzel kapcsolatosan meg kell említenem, hogy a magyar delegáció hadseregi bizottságának jelentése mindaddig nemcsak hogy el nem készült, de ahoz hozzá sem kezdenek mindaddig, mig Kuhn báró a kerületi zászlóaljok felállításáról végleg nyilatkozik; sőt e bizottság többségének hangulata szerint ezek megtagadására, az extraordiárium tetemes összegeknek meg nem szavazásával fognának felelni. Kuhn báró mindenestre igen kellemetlen kelepcebe került; kíváncsiak vagyunk, mint szabadítja ki magát!

Művészeti állapotaink.

Pest, január. 6.

Kormányunk, közönségünk és művészetünk. Alig kezdhetjük leveleinket, melyeknek tárgya fővárosunk tudományos, irodalmi, művészeti és társaséleti mozgalmi lesznek, alkalmoszerűbb bevezetéssel mint méltatásával ama buzgó törekvésnek, melylyel kormányunk művészeti ügyeink emelésén fáradozik. Politikai érettségünk tekintetében nem igen tehetünk elleneink alapos szemrehányásokat. Ez irányu fejlettségünket legelőnyösebb színben tüntetik föl az ellentét által szomszédainknak napról-napra reménytelenebbül összebonyolódó közviszonyai melyek parlamentarismus alapföltételeinek megszilárdulását lehetetlenítik. Politikai életünk fejlődésével azonban sohasem tartott lépést művészetünk. Mig Bécs sok tekintetben méltán nevezi magát művészeti központnak, mi nagyon hamar készen vagyunk az idegennel, ha ez nagy festők, szobrászaink, építészeink, képtáraink, színházaink vagy monumentális épületeink fölül talál kérdezősködni. Elmaradottságunknak e téren igen sok az oka. Mikor tudjuk azt, hogy a francia művészet mennyit köszön királyoknak és császároknak, a weimari és müncheni udvaroknak és az olasz curia „szent” patronatusának, kétségbeesni nincs okunk a fölött, hogy égaljunk és talajunk nem vala képes magában, apolás nélkül virágoztatni a művészetek dísznövényeit. Mert apolásban felülről közmívelődési ügyeink mindez ideig ugyan kevéssé részesültek. Mig a bécsi udvar egy idegen nemzetet is annyi műkínéssel ajándékozott meg, mint az olaszt, (hogy egyebet ne említsünk a Ferdinand császár által emelt nagy-szerű Tizian-emléknél a velencei Frari-templomban) miránk nem igen gondoltak. Dédelgetett szomszédaink mellett századokon keresztül játszottunk a mostoha gyermek szerepét, ki dacolni, küzdeni megtanulés lélekerőt szerez: de jóban kevésben részesül. És mig politikailag épen ez a körülmény emelt bennünket, ez volt oka annak, hogy eleink minden törekvésüket kénytelenek valának egy irányban összpontosítani oda, a hol a legtöbbről vala szó s minden, a mi nem ez volt, figyelmen kívül maradt.

Azonban mindez ma már csak a történelem szemrehányása. Felelős kormányunk, főleg az utóbbi hónapok alatt, művészeti ügyekben annyit tett, mennyit azelőtt e részben évtizedeknek sem köszönhetünk. És ez irányu működése annál elismerésre méltóbb a mi részünkről,

*) Az alapszabályokból és az első évi kimutatásból egy-egy példány a szerkesztőségénél van letéve. A kit érdekel, megtekintheti.

mivel e téren hathatós morális támogatására csupán a nemcsak művelteknek tartott, hanem valóban művelt kevesek részéről számíthat. Mert nagy közönségünk, bár korántsem About „Progrés”-jének comikus álláspontján és sophistieus de emelkedett okából, bizalmatlansággal néz minden olyan tényre, mely kézzel megfogható hasznot nem ígér és pedig mindjárt holnapra. Ősi esőkönyösségünk csak induló félben van; de még nem hátrált meg. A közönség legnagyobb része nem ismeri nálunk a vágyat a lelki nemesedésnek a katekismusnál és prédikázióknál magasabb és közvetetebb eszközei iránt. Nem talál fáradozmai után pihenést ott, hol lelkünk, kedélyünk, bensőnk foglalkoztatva van. Szőrszálbasogató sophistikának tartja világos tények ellenében a művészetek nemzetgazdasági fontosságának és annak bizonyítását, hogy a nyugoti kulturnemzetek ipari fejlettsége mennyit köszön művészeteknek. Nem fogja föl a művészet valódi feladatát és mikor áldozott is rá, nem a lelki szükség kielégítését vágyó ember, hanem a nemzetiséget féltő hazafi áldozata volt ez. Innen a mi pártfogást közönségünk eddigéig ez irányban tanusított, abban majdnem kizárólag a szólt művészetek részesültek, melyek legtöbb és legnagyobb szolgálatot tehettek a hazafiságnak. Nem érti át a benső összefüggést, mely az ember erkölcsi érzése és esztetikai érzéke, a közizlés és közmorál között eltagadhatatlanul létezik. Tisztelet a kivételeknek: de a ki kételkedik abban, hogy a nagy többség csakugyan a leirtuk módon gondolkodik a művészeti ügyekről és ezek részére nem szívesen nyitja meg erszényét, utaljuk amaz országos hidegségre, melylyel az Eszterházy-képtára a közönség körében megindított gyűjtés majdnem kivétel nélkül mindenütt fogadtatott. Mohl Róbert a botbüntetés fenntartása mellett irt híres értekezését azon végzi, hogy bizonyára sokan lesznek mellette; de kevesen merik ezt bevallani. Tapasztalataink mindennap új bizonyosságot szolgáltatnak arra nézve, hogy ezt egy alkalmazhatjuk a jelen kérdésben miránk, hogy sokan vannak kormányunk ez irányu törekvései ellen; de kevesen merik eltagadni.

De se baj. Fennebb irtuk, hogy talajunk ridegsége, melyben a művészetek eleddig csak tengtek, ne ejtsen kétségbe. Ne ítéljük végleg közönségünket, hogy nem szeretette meg azokat, a kiket jóformán nem is ismert. Majd hódítanak maguknak a muzsák, ha befogadjuk őket hajlékunkba és érezzük jótékony befolyásukat. Kormányunk, főkép ritka buzgalmu miniszterelnökünk átlátta, hogy e téren övé az első lépés, a kezdeményezés kötelessége. Alig néhány hete, hogy elfogadtatott törvényhozáskunkban a fővárosi sugárut tervezete és az előmunkálatok erősen folytak. Hogy szépségszeti tekintetben mennyit fog ez új ut emelni fővárosunk arcuzatán arról szűkszavúlag beszélünk. Teremt egy központot a paloták számára és a legfényesebb alkalmat nyújtja arra, hogy nemsokára építészeti tekintetben se legyen oka Pestnek a külföldi negyedrendű városok előtt meghátrálni. Talán tovább jutunk e sugáruton gyorsam a mint most történik, a városi redoutnak tengernyi pénzt elnyelt, nehézkes és még se méltóságos, idétlen idomai az építészeti tökély netovábbjának tekintessenek. Megvételtek a sokat emlegetett Eszterházy-képtár is, mely rész-művészet-gyűjteményével együtt ma már az ország tulajdona. A festészet az, melynek terén az utóbbi években a legtöbb magyar tehetség merült fel s e körülmény az összegeket, melyeket a művészet emelésére fordít a kormány, a leggyümölcsözőbb befektetésnek ígéri. Birtokunkba jutott az akademia palotájának képtárával egy oly művészeti kincs, melyet nagyobb és gazdagabb városok is irigyelhetnek tőlünk. A derült és mégis mély kedélyű Murillo hazája néhány képtárat kivéve, sehol sincs oly dúsan képviselve, a németalföldi vidám festési-iskolának alig van valahol együtt annyi remeke mint nálunk. Egy közelebb tartott miniszter-tanácsban határozottatott el egy országos zene-akademia föllálítása, melynek vezetője Liszt Ferenc lesz Ha tudja azt, hogy a kis Weimart, mely a nagy Goethe halála óta csöndes jelentéktelenségbe süllyedt, csupán az tette ujólág világhírűvé, hogy a zene-király székvárosának választotta; a legszebb reményeket köthetjük e szerecsés tervhez. Még néhány szót a színházakról. Fejedelmünk bőkezűsége a magyar színészetnek is éppen oly nagy összeget juttat évenként, mint a bécsi udvari színházaknak: közel háromszáz-ezer forintot. Ennek legnagyobb része az építendő operaházra tétetik félre, azután a pesti nemzeti színház kapja azt a legdúsabb dotációt, segélyben részesül belőle végre a budai és kolozsvári színészet. Mindez intézkedések ellen semmi szavunk; csak köszönetünk lehet érték. Egy operaház naponként érzett szükségé Pestnek és az évenként félretett összeg legalább reményt nyújt arra, hogy a terv kivitele nem nyulik az idők végtelenéig. Hogy nemzet színház magasabb művészi czélok felé csak törekedhessék is; sok pénzt igényel. Azon örüljünk, hogy Magyarország nagyobbára német ajku névleges fővárosában: Budán a magyar színészet megvethette a lábát és ne sajnáljuk tőle a kormány-segélyt, mely ezt egyedül vala képes letővé tenni. Kolozsvár színháza méltányossági okokból igényelheti a subventiót. Hanem nagyon sajnálunk, hogy ha miniszterelnökünk figyelmét egy fontos momentum kikerülné e téren. Vannak nekünk egészen idegen ajku városaink mindenütt határaink felé, melyekben a magyar színészet egy fontos, nemzeti kötelességet teljesít. Megakadályozza az előadásait látogató kis körnek elidegenesedését nyelvben és erkölcsben és magához vonni, nyelvénél meghódítani igyekszik azt a nagyot, mely idegen. Csak teng-leng a legtöbb helyen s hiven fizeti vissza a művészet a hazafiságnak, mely e haza földére vezette, azt a mit érte tett: védelmezi a haza földét. Segélyezze e vidékek magyar színészetét a kormány és így folytassa tovább a művészet pártfogolásában azt, a mit a nemzet kezdett: a hazafi kötelességet.

Beöthy Zsolt.

KÜLFÖLD.

(s.) Páris bombáztatásával — úgy látszik — csaknem akar felhagyni a német hadvezérlet. Mult számunkban említettünk volt egy combinatiót, melyszerint a bombáztatás sikeres megkezdése nyolcz hét előtt nem várható

s ennél fogva, minthogy az éhség-szülte capitulatióra számított a versaillesi főhadiszállás, a bombardement tán végleg el is marad. S ime! alig telt el három nap a keleti erődök ellen intézett támadás óta, s már ujabb tűzértségi akcióról értesít a távirat és pedig ezuttal három felől, u. m. észak, kelet és délről. Ez ingatagságból arra lehetne következtetnünk, mintha Versailles-ban sem volnának tisztában az iránt, vajon az ujkor kulturai központjába füstölő romhalmokon tartsa-e diesttellen győzelmi bevonulását, avagy az éhséget és nyomort hiba segítségül a párisiak erélyének megtörésére. Az azonban bizonyosnak látszik, hogy az eddigi eljárás inkább erkölcsi pressio akart lenni Párisra egyfelől, s másfelől emelni a lankadó hangulatot Németországban, a mint ez a „National Ztg.” dec. 30-áról a Versailles-ból keltezett félhivatalos leveléből is kivehető.

Mialatt Páris előtt a poroszok lépnek fel eként ismételtén támadólag, azalatt az éjszaki csatatéren, — mint már jeleztük — a francziák teszik ezt; és pedig azon francia csapatok, melyeket még néhány nap előtt, mint fegyelmeztelen, demoralizált gyűlevész csapatokat egy, hihetőleg porosz sugalmazás folytán keletkezett távirat feloszlatozt volt. Kimerítő részletek Faidherbe Bapaume-i diadalmas és véres küzdelmeiről még hiányoznak ugyan; s habár a porosz hivatalos hírek a győzelmet itt is a német hadaknak igyekeznék vindicálni, annyi még is bizonyosnak látszik, hogy a Manteuffel csapatai a francziák által majd minden állásaikból kivették. Faidherbe tb. hiv. havi jelentése Bordeaux-ba így szól:

Bordeaux, jan. 6. (Hivatalos.) Faidherbe tábornok hadi-jelentése. E hó 2-án kezdődött a mi csapataink előnyomulása Arrasból az ellenséges tábor felé Bapaume táján, egyszersmind Achiet és Beaucourt községek elfoglaltattak. Behagnies falu ellen tett támadásunk sikere kétes volt, de az ellenség ezt is a megkerüléstől félelemből éjjel kiűritette. 3-án napkeltekor kezdődött az egész vonalon a csata. Sapignes és Farreul helységeket elfoglaltuk, ugy Bifvillers falut is, hova az ütközet közepe esett s mely erősen védelmezett porosz posztókkal volt ellátva, egyidejűleg Avesnes, Grevillers, Ligny és Tilloy falvak is elfoglaltatván. 6 órakor a poroszok az egész csatatérről el voltak űzve, melyet halottaik sűrűen befedtek. Sebesülteik az elfoglalt helységeken maradtak. Egyes kisebb francia osztályok, melyek a csata hevében egészen Bapaume külvárosáig hatolni merészkedtek, hol a poroszok el-sánczolva voltak, az ottani ellenséggel ütközetbe keveredtek, de a mieink éjjelre visszahívtak, mivel Bapaume bevételre szándékunkon kívül esett.

Faidherbe tábornokot egyebiránt, francia körökben elterjedt hírszerint, a roppant hőesések gátolták f. hó 2 és 3-án kivírt győzelmeinek kizsákmányolásában. S így meg lehet, hogy e győzelem főelőnye csak erkölcsi lesz, a menyinyiben a sok viszontagságon keresztül ment éjszaki hadsereg önértetét emelni s figyelmét szilárdítani fogja.

A katonai helyzet súlypontja még mindig a Loire partján van, hol Chancy és Bourbaki nyomulnak Páris felé Frigyes Károly ellen.

Bourbaki a „Journ. de Genève” szerint 60,000 emberrel és 80 ágyúval Dijonba érkezett, hogy a lyoniakkal és Garibáldival egyesülve Belfort alá menjen Goltz és Werder német tábornokok ellen. Lyonsból 30 000 ember indult el ugyanis Belfort felmentésére, mely körül a németek magukat el-sáncolták.

Miután a csatatér annyira igénybe veszi Európa figyelmét, hogy úgy látszik, mintha a diplomatai ügy mint a politikai élet majdnem szünetet tartana, hogy a véres, századokra kiható drámát zavartalan figyelemmel kísérhesse: nem csöda, ha a külföld más, politikai jelentőségű mozzanatai alig nyernek egy-egy rövid táviratban kifejezést. S minthogy lapunk szűk tere nem engedi, hogy minden felmerülő, gyakran csak ephemer életű hírt és combinatiót adjunk, a csatatér hírein kívül eső események folyamában csak a legfontosabbakra terjeszhetjük ki figyelmünket. Ezek köréből a következő táviratokat tartjuk közlendőknek:

Konstantinápoly, jan. 5. A „Journal Constantinople” jelenti: A román kérdés fétetett; a romániai fejedelem kijelenté a porta előtt, hogy semmi esetre sincs szándékában, magát a szerződészerű kötelmek alól kivonni.

London, jan. 4. Bismarcknak egy újabban Berenstorff, londoni porosz követhoz intézet jegyzéke azzal fenyeget, hogy a német csapatok részben megszállandják a luxemburgi hercegséget, ha ez utóbbi Longvi zárlatánál olyan magatartást tanusít mint Thionville zárlatánál.

Flórencz, jan. 4. Lónyay rövid időn visszatérend Bécsbe, minthogy az Olaszországgal létezett pénzügyi differenciákat kiegyenlítette.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten jan. 9-én 10 óra 30 p. d. e.

Érkezett jan. 9-én 11 óra 25 p. d. e.

Le Mans előtt nagyobb győzelmes csata folyt le a francziák előnyére; számos porosz fogoly ejtetett, a veszteség mindkét részről jelentékeny. A Páris alatti tűzérharcz hevesen foly tovább. Faidherbe Arras és Bapaume között áll. Bourbaki jan. 3-kán Dijonban volt, honnan Nancy felé törekszik. A lyoni hadsereg Belfort felmentésére siet. Spanyolországban köztársasági lázadás ütött ki.

Táviratok.

Versailles, jan. 6. Manteuffel veszteségei 4000 emberre rúgnak, miért is erősítést kért; ép úgy

Frigyes Károly; mindkettőnek azonban azt válaszolták, hogy kérelmek teljesítése lehetetlen.

Róma, jan. 7. A víz- és útépitésügyi olasz ministerium egy osztálya ide költözik.

London, jan. 7. Otway államtitkár, Franciaország iránti rokonszenvezése miatt kilép a kabinéből.

Brüsszel, jan. 7. A kardcsapás nélkül elfoglalt Rocroy mozgó Givetbe vonultak vissza. Gambetta Le Mansba utazott. Lillebe 1500 francia sebesült érkezett.

Bécs, jan. 7. Drezdai magánlevelek jelentik: „A szász koronahg és a porosz király közt komoly viszály keletkezett, minek indokul a szászoknak folytonosan a legveszélyesebb helyekre állítását s az ellenők táplált, csaknem örökös fajuló bizalmatlanságot említik. A koronahg — mint mondják — kardját a király lábai elé dobta s elfogadott. János király, fia érdekében közbelépni akarván, titokban Versaillesba utazott. Tény az, hogy a király több nap óta nem mutatja magát, s hogy újév napján fogadtatások nem történtek.

Berlin, jan. 7. (Hivatalos.) Versailles, jan. 6. Az idő ma engedett; 7 fok meleg. Issy erőd hallgatásra kényszerített. A bombázás eredménye látványosan mindenütt jó; a mi veszteségünk: 4 közember elesett, 3 tiszt és 10 közember megsebesült.

Versailles, jan. 6. Werder hadseregénél, Vesoultól délnek, előőrsi csatározás történt, mely alkalommal 200 fogoly ejtett. Rocroy megszállása által 300 foglyot ejtettünk, 72 ágyú, egy zászló, sok fegyver, lő- és élelmiszer esett zsákmányul; 8 német fogoly megszabadított.

London, jan. 6. Egy német elnöklete alatt tartott meetingen, melyben 3000-en vettek részt, az indítvány az angol kormánytól porosz tendenciák ellen protestálni, elfogadtatott.

München, jan. 7. A reichsrath-kamara a háború folytatására kért kölcsönt jóváhagyta.

Bécs, jan. 7. A mai „Wiener Abendpost“ reprodúcálva a „Nordd. Ztg“ legújabb cikkét, elégtelen constatalja, hogy az osztrák-magyar állam magatartása Németország újjáalakulásával szemben a német sajtó összes közlönyeiben pártkülönség nélkül teljes méltánylásra és elismerésre talál. A nevezett lap határozottan megrója ama bizonyos osztrák hírlapokat, melyek a bécsi kormány eme barátságos lépéseit színlelt és kétértelmű politika gyanánt törekednek előtűntetni.

NAPI HIREK.

— Pál Sándor kir. tanácsos s erdélyi tankerületi főigazgató a helybeli főtanodák tanárait január 9-re tanácskozmányra hívta össze a felnöttek iskolázatása érdekében.

— Kóti József, a helybeli ev. ref. főtanoda buzgó s. tanára tegnap reggel jobb létre szenderült. Halála által a tanodát igen érzékeny veszteség érte.

— Eppen most hagyta el a sajtót E. W. Channing válogatott művei magyar kiadásának első kötete. E teljes angol írónak nevezetesebb műveit tudvalevőleg a helybeli unitárius főtanoda tanárai fordítják és a „Keresztény magvető“ előfizetőinek jutalomképpen adják. Az első kötet a társadalmi tárgyú dolgozatokat tartalmazza és külön 1 fr 20 krajczárért kapható.

— Karagyorgyevics Péter herezeg, a szerb ex-fejedelm fia, Bordeauxból érkezett tudósítások szerint oly tézist harsog, hogy becsületrendet kapott. A volt fejedelmnek pedig egyik unokája, Nikolajeff, csatában elesett.

— A balaton-füredi szeretet-házra december 26-ig 1217 frt 12 kr. gyűlt be készpénzben, továbbá egy 500 frtos dízma-váltási kötvény, 100 frtos úrbéri kötvény s 10 példány „Margit-szigeti emlék“ zenemű. Karácsonyi ajándéknak növények száma 44 frtot küldtek, melyből közöltünk 28 frtot osztottak szét, a többin pedig számukra könyveket és takarékszerepeket vettek.

— Csepregy Ferencz vigjátéka. Az ismeretes asztalos mester-költő Csepregy egy vigjátékából, melynek címe: „A vízözön“, a Reform pénteki tárczája mutatványokat közöl. Benne a bibliai vízözön van feldolgozva és pedig az ismertető állítása szerint az expositiótól kezdve a kibonyolódásig teljes sikerrel. A „Főv. Lapok“ azt indítványozzák, hogy e művet a Kisfaludi társaságnak nyújtsa be.

— A kolozsvári Jótékony nő-egylet az ideai farsang folytán két álarcos bált rendez; az első f. hó 19-én a Redoute termében fog tartatni. Főlöszleg tisztelt olvasóinkat a részvételre figyelmeztetni, először mert a nő-egylet álarcos báljai eddig is a leglátogatottabbak voltak és másodsor nem is kell a jegyek után fáradni csak véletlenül nőhez kell közeledni s biztos lehet az ember, hogy mindjárt azzal kínálják meg a jótékonyaságban soha ki nem fáradó kolozsvári hölgyek.

— (Kedélyes mulatság.) Szombaton a színházban egyik főúrunk páholyában egy színész kedélyes mulatsága által az egész színházi közönséget megbotránkoztatva. Az operette alatt oly hangos, mondhatni ideges kacagásba tört ki, mely korántsem a színi jelenet hatása gyanánt

tűnt fel. A közönség mindig megrója a színházi látogatót, midőn ily botránnyra ad alkalmat, annál inkább rovandó meg tehát egy színész, ha a közönséggel s kártsaival szemben viseli magát így.

— Az udvari bálók az idén elmaradnak s pedig nem a királyné távolléte miatt, hanem a komoly idők miatt, a király ő Felsége különös meghagyásából. A bálók helyett néhány elfogadási estély fog rendeztetni.

— Fehérvári ur színházunkban korcsolya-művészeket akarván (jan. 7-én) bemutatni: Dancz Nina jutalomjátékának el kell e hó 14-ére maradnia. Ez alkalommal legyen szabad azon szerény kérdést intéznünk, vajlon az efféle testgyakorlati produkciók megfelelnek-e azon intónak, melyet a színház első alapítói kimutattak, midőn filléreikkel e nemzeti színház létesítéséhez járultak? Azt is merjük kétségbevonni, hogy a színházi pénztár tevékenységét hasznot leljen az illető mutatványokban; mert Rappo társulatának itt léte alkalmával is az ellenkezőről győződünk meg. Minek tehát a közönség izlését rontani?!

— A décsi takarékpénztár 1870. december havi üzlet forgalma. Bevétel: betétek 21 tételt után 6178 frt 05 kr, befizetett kamatok 137 frt 80 kr, különbféle díjak 37 frt 85 kr, betéti könyvdíjak 3 frt 60 kr, pénztári maradvány nov. 30-án 1198 frt 98 kr. Összesen: 7556 frt 28 kr. Kiadás: betétel 1 visszafizetésre 90 frt, leszámított váltók 6890 frt, felszerelésekre 5 frt, alapítási költségre 11 frt 10 kr, tisztí fizetésre 148 frt 16 kr, kezelési költségekre 5 frt 31 kr, összesen: 7149 frt 57 kr, pénztári maradvány decz. 31-én 406 frt 71 kr, egész összeg: 7556 frt 28 kr. Décsen 1870. december 31-én. Roth Pál, igazgató, Kovács Mózes, könyvvezető.

— Hasonszenvi lapok címe alatt január 1-étől kezdve egy új folyóirat indult meg a magyar hasonszenvi orvos-egylet által kiadva s dr. Balogh Tihamér szerkesztése mellett. Meg fog jelenni e lap minden hó 1-ső s 15-ik napján.

— Hogy imádkoznak a francia katonák? Montigny le Roiba több foglyul ejtett francia mobilgardisták hoztak be a poroszok. A legtöbbnél megtalálták a következő imákat, melyek igen el vannak terjedve a francia hadseregben: Az első így hangzik magyar fordításban: Az Ur imája. Miatyánk, ki nem vagy az egekben, hanem fogoly Németországban, ottassék ki a te neved, örökre szűnjék meg országod. Legyen száműzve akarod a földön, megátkozva az égből is. Add meg a mit tőlünk elraboltál uralkodásod 18 éve alatt, a mi évenként 40 millió forintjával számítottva 720 millió tisztességes összeget tesz ki; bocsásd meg nekünk september 4-ét, mint mi is megbocsátjuk neked derék katonáink megölését, ne vigy minket a kísértetbe, hogy mesés kölcsönöd terhe alatt lerokadjunk. De szabadíts meg a te gyáva és nyomorult személyeidtől, valamint környezetedtől, mely ép oly utálatos, mint magad. Amen. A másik meg így: Hitvallás: Hiszek a köztársaságban, a francia nemzet minden hatalmának édes anyjában és az ő leányában az egyenlőségben, mely fogadtatott a népszellemtől, született, a civilisációtól és a népek jogától, igazgatlannul kizotatott a zsarnokok által, a kik meggyilkolták a népszabadságot s eltemették a népszavazás hamvvedrébe, de egy napon feltámad és üle az ideiglenes kormány jobbjára, honnan leszen eljövendő itélni az átkozott császárság satelleseit. Hiszek a republikánus igazságosságban, az aristokraták gazságában, kiknek bűneire nem vár bocsánat soha, a francia dicsőség feltámadásában, mely meggyaláztatva nem leszen többé soha. Amen.

Tisztújítás. A természettudományi társulat 1871. január 4-én tartott tisztújító közgyűlésén a következő tisztikar választott meg. Elnök: Sztocek József, alelnökök: Than Károly és Szily Kálmán, első titkár: Lengyel Béla, másodtitkár: Petrovits Gyula, könyvtárnok: Somogyi Rudolf, pénztárnok: Egresy Rezső. — Választmányi tagok (betűrendben): Ábt Antal, Balogh Kálmán, Dapsy László, Bárd Eötvös Loránd, Friyaldszky János, Hantken Miksa, Hirscher Ignác, Jedlik Ányos, Jendrassik Jenő, Jurányi Lajos, Klein Gyula, Kondor Gusztáv, Korányi Frigyes, Krenner József, Kriesch János, Kruspér István, Margó Tivadar, Molnár János, Nendtvich Károly, Say Mór, Szabó József, Szontágh Miklós, Wartha Vince és Xantus János. Miről az érdeklettek tisztelettel értesítettek. A közgyűlés rendeletéből. Pest, 1871 január 6-én Közli: Lengyel Béla, titkár.

— A „Magyar Polgár“-ból a következő nevezetes és igazán tragikus eset leírását vesszük át egész terjedelmében: „Veszedelmes gyógymódot alkalmazott a debreczeni atyafi két ruhós lovánál. Egy koma ajánlatára békente a lovak bőrt petroleummal, estve pedig meg akarván győződni az új szer hatásáról gyertya világánál akarta megvizsgálni. Egy perc alatt mind a két ló lángba borult, mire az atyafi a kőtfőket elvágta s a tüzes tálosokat a falnak bocsátá. A szegény állatok végre egy másik istállóba menekülve az istállóval együtt elhamvadtak s csak a hónap közöni a falu, hogy nagyobb bajtól megmenekült.“ Igazán megható!

— Az erdélyi muzeum egyet ügyét komoly veszély fenyegeti. Ugy halljuk ugyan is, hogy a pesti n. muzeum igazgatósága nagyhiű tudósunkat Szabó Károlyt, amaz országos intézethez kívánja megnyerni. Mig egy felől el kell ismernünk, hogy Szabó Károly tudományának méltó helye a fővárosi központ, melyet provinciális intézetünk anyagiilag nem is képes méltatni: tulfelől nagy aggodalommal nézünk a kérdés megoldása elé, mely elhagyatott erdélyrészi tudományosságunk életerét veszélyeztetné.

— A magyar kir. igazságügy miniszterium Magyarországot és Erdélyt valamennyi törvényhatóságához a következő rendeletet küldötte: A kerületi előljáróság fölhivatik, hogy törvényszékét és bírói közsegeit utasítsa, hogy mindazon esetekben, midőn általuk valamely szabadságot-állomány honvéd bűnvádi kereset alá vétetik, a vizsgálat megindítását a büntetődől cselekmény megjelölésével legfőlebb 8 nappal a vizsgálat megindítása után, ugy szintén a vizsgálat eredményét is 8 nappal a jogerejű ítélet vagy határozat kihirdetése után az illető zsázlóaljak tudomásra juttassa. Ugyan e miniszterium rendeletéből a fenytő törvény-

székek utasítandók, hogy a kir. ítélőtáblához fölterjesztendő bűnperekben ezentul mindenkor tüntessék ki, vajlon a vádlott volt-e és mennyi ideig vizsgálati fogságban letartóztatva.

— Az Ebergényi Julia-féle pör ismét előtérbe lép; folytatása a következő. Nem sokára Ebergényi Julia elítélte után a levert család levelet kapott Párisból, melyben egy grófnő a legmélyebb részvét szavai mellett tudatja, hogy ő igen gazdag, vagyontalan és kész Julia nővérét: Agathát magához fogadni. A család azonban nem is válaszolt a levélre. De nem sokára egy elegans hölgy jelent meg, ki mint a párisi grófnő mutatta be magát s előzékenysége folytán megnyerte az egész család tetszését. Ekkor ismét kérte a családot, hogy Agathát engedjék vele menni. Hosszab ellenkezések után végre megengedték, mikor is a grófnő Agathával Nizzába, majd Wiesbadenbe utazott. De hiába várt pénzt ügynökétől, az soha sem érkezett meg s ilyenkor Ebergényieknek kellett pénzt küldeni Végre Wiesbadenben egy ismerős elmondta Agatha kisasszonynak, hogy a vele levő nő nem grófnő, hanem egy rossz hírű asszony, kit Párisban több évi börtönre ítélték. Agatha azonnal haza utazott. Kevéssel ezután az álgrófnő levelet irt, melyben 4000 frtot kér Ebergényiektől azon fenyegetés mellékletével, hogy ha meg nem kapja, oly botrányt fedez fel a világnak mely a Chorynsky féle botrányánál is nagyobb szégyent hoz. A család azonban pénz helyett pórt indított a csalón ellen s az ügyet Nenda híres becsi ügyvéd vezeti.

— A közelebbi színházi előadások (Női könnyek, Matrózok, Zsidó honvéd) telt házak és elégedett közönség előtt folytak le. Közben Adacker K. a. és Syr Horatio, u. n. Korcsolya-művészek produkálták magukat, elég ügyesen, de nem sokkal kiválóbban, mint a „Grófeta“ korcsolyásai szokták. Ma ismét föllépndők a „Nőtlen férj“ felvonása közeiben.

A szerkesztő postája. — Y. urnak. A cikk néhány keményebb kifejezés szelidítésével közreadható. Terjedelme azonban oly nagy, hogy csak 3—4 szám folytán jelenhetik meg. Az író saját érdekében ajánljuk a rövidítést. An einen „Jungsachsen“, Hier. Unsere Antwort ist schon seit 4 Tage poste-restante abgegangen. Wir bitten Aufschluss über unsere Fragen. Szabó Lászlónak B. Ujjfaluban. Köszönet a szíves megemlékezésért. A szép idők édes emlékei mindig drágák maradnak.

KÖZGAZDASÁG.

Az erdélyi részek komló-termelése.

(K.) Nem tudjuk mi eredménye lett és lesz a pálya-kérdés hirdetésnek, mely a komló-termelés meghonosítását tűzte céljául, de hogy a komló kipusztított erdeink, havasainkon bőv aratást nyújthatna, azt igen is állithatjuk.

Az utas a mint Bajorország fenyes vidékeit elhagyja, s Würtemberg és Baden szelidebb éghajlata alá, a mezőn termő gyümölcsök országába jut, azonnal feltűnedezve látja a 4—5 öl magas karókat, mintha szőlő vagy paszulyka volna reá futva, s e látvány kíséri egész Lothringenén át, míg a champagner hazája nem kezdődik, s okvetlen megjő a gondolat, hogy ezen éghajlat mintha Erdély éghajlata volna.

S ha elgondoljuk, hogy a komló-termés holdanként oly aratást ad, milyent gabna, repeze legtávolabbról se közelit meg: lehetlen fel nem sohajtani, vajha népünk a külföld ez annyira jövedelmes mezőgazdasági cikkét meghonosítani igyekezzék.

Ily gondolatokkal léptem ki Linzen jóval felyül a Dunáról, s másztam ki egy akkora hegyet, mint a mi Fekünk, melynek oldalát százados erdők boríták. A hegytetőjére érve, olyszzerű vidék nyílt fel, mint a Mezőség, itt ott néhány ház, amott egy kis erdő, egy gyümölcsös; de mégse volt a mi Mezőségünk, hanem kipusztított havas, hol tengeri, szőlőről többé szó sem lehetett. Itt egész meglepetésemre az óriás karók ismét feltűntek, s néhány perc múlva komlóföldet vezetett keresztül utunk.

Vezetőnk örömet állt meg, s beszélt elő a komló-termelés egész elméletét, mi nem egyéb, mint a magyarországiak szőlőmívelése, tőkére. Eppen ugy plántáltatik, hajt ki minden tavasszal, kötik fel és kapálják, s metszik el ősszel, — mig 15—20 év alatt a tőke élete lejár.

Faluba érve, mutattam érdeklődésemet a komló iránt, s házi gazdánk, ki landtag követi ember volt, felmutatta komló-termését, kiszámította egy hold mesés hasznát, csak megjegyezte, hogy az ő komlójok a világ-piacon ismeretlen; ismeretlen, mert az osztrák serfőzők azon boldog hiedelemben élnek, hogy ők bajor komlóból főzik a sört, s így ők kénytelenek komlójukat nem le, hanem felfelé, Passaunak indítani a Dunán, hogy a bajoroknak olcsón eladva, azok saját természetnyők gyanánt visszaindítsák nagy nyereséggel. S mégis, mindezen calamitás daczára a komló és lenmívelés teszi őket vagyonsókká.

Ha Erdély írtásaira gondolunk, rágondolunk azon roppant térre, mi nyugoti havasaink lábain tartja a földet majd minden haszon nélkül: a komló-termelést kell olyannak jelezni, mely Erdélynek ép azon áldást igéri, melyet adott a cseh résznek a pityókatermelés meghonosítása.

Nem mint felfedezőkk hozzuk fel e kérdést, jól tudjuk, hogy ismeri a műveltebb gazda közönség; de hogy terjesztésére, meghonosítására több gondot fordítva nem látunk, az valóban elszomorít.

Távíratí tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Jan. 8-kán 5% Metalliques 100 frt 57.55. Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 100 frt. 66.30. 1860. Kölcsön 94.40. Bankrészvény 735. Hitelintézetí részvény 200 frt. 248.80. London 10 ft. st. 100 frt. 23%. Kr. 124.75. Ezüst 121.50. Cs. kir. arany 5.84. Napoleonör 9.93.

Urbéri kötvények: Magyarországi 77.—. Temesi 76. Erdélyi 74.50. Horváthországi 83.—.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

(1-*) (14)

WHEELER & WILSON.
EXPOSITION UNIVERSELLE DE MADRID 1888
RECOMPENSE

New-Yorki
Wheler & Wilson és Howe
Mannfg. társak
amerikai

varrógépek
ügynöksége
Teutsch J. B-nél
Segesvártt

eredeti gyári áron árul, pontos szolgálat
biztosítása mellett.

Az 1867-diki párisi világtárlaton 82 versenyző gyár közt **Wheler és Wilson**
urak nyerték az **egyetlen arany-érmét.**
Ezen kitüntetés tényleges tanúságot tesz ezen varrógépek még eddig felül nem
mult jelességéről, s minden további dicsérést feleslegessé tesz.
Legújabb ármérséklet: egy gépnél 15 frtól 20 frtig o. é.
VIDÉKI megrendelések, tekintettel a szállításra és pakolásra, **költség**
nélkül szállítatnak helyre a raktár által

TEUTSCH J. B-nél Segesvártt.

Hallatlan olcsó árak.

(16) (1-*)

Fársangi cikkek!
A legesinosabb legyezők,
bouquet tartók,
világszerte divatos
aczel- és talmi arany-ékszerek,
a melyek csillámlásukban a legvalódibb ékszerrel
vetekednek;
mindenféle álarczok,
Füzértáncz (Cotillion) jelvények,
legjobb illatszerek, szappanok, hajkenőcsök,
fogporok és pépek
a „nagy Bazár”-ban
a legnagyobb választékban kiállítván, melyek megtekintésére
tisztelettel felkéri a t. cz. n. érd. közönséget
CSAPÓ SANDOR.
Disztes kirakat.

Nagy választék. Valódi cikkek.

Olcsó minden különlegesség!
Hol lehet legújabb férfi-
és hölgy dísz tárgyakat
venni?
BoscoVITZ A.
optikai és díszáru-
kereskedésében
Kolozsvártt, a dr. Szabó-féle házánál.
Olcsó a legdrágább!
Olcsó a legújabb!

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel Stein Jánosnál.

(17) (1-4) (15) (1-*)

!1 okleveles erdősz! Zongorák
ujak és használtak,
különösen kaphatók:
1 kitűnő négyszög-zongora 150 frt.
1 6³/₄ oktávás-zongora 150 frt.
és feljebb,
Triska Ferencz
zongora készítőnél,
Kolozsvártt, hidueza **315 sz.**
Hontalálható: d. e. 10-től 12-ig.
Használt zongorákat vesz és
becserél.

(10) (3-3)
Megrendeléseket a cs. k. börze számára
előragad és a legpontosabban eszközöl
Rothschild és társa,
Bécs, Postgasse 14 sz.
Prospectusok mindenkinek bérmentve
küldetnek.

(3) (3-*)

Stein János
nagy választékban
és ritka csinnal kiállítva
kaphatók:
füzértáncz-jelvények.
COTILLON -ORDEN
újjonnan nyitott
papir-kereskedésében
Kolozsvártt
Főtér 2-dik szam.

Kolozsvártt Stein J. Pesten Mach és Stein
könyvkereskedésében kapható:
és a magyar gazda-közönség figyelmébe ajánltatnak
következő jeles gazdasági szakkönyvek:
A földmivelés és állattenyésztés. Útmutatás a mezei gazdaság si-
keres és minél több haszonnal üzésére. Irta Koppe J.G. A VII-ik kiadás
után fordította Galgóczy Károly. IV-ik magyar kiadás. Ára 2 frt.
Korunk igényei szerinti gyakorlati mezőgazda-tiszt.
Czélyszerű s tanulságos kézi-könyv mindazok számára, kiket érdekel a gya-
korlati mezeigazdaság. Paczig G. C. V-ik kiadása nyomán, hazánk vi-
szonyaihoz alkalmazva átdolgozta Reischer Endre. Ára 2 frt. 60 kr.
Pabst kalauza a szarvasmarha tenyésztésre. 10 könyomatu
színezett ábrával és 54 fametszvényvel. Ára 5 frt.
A magyar mezőgazdaság. Irta dr. Ditz Henrik. Magyarra fordí-
totta Halász Gábor. Ára 4 frt.
**Kézikönyv, mezeigazdák, gépészek, mozdony-vezetők és fű-
tők számára.** Irta Petzval Ottó. 39 fametszettel. Ára 2 frt.
A természetten elvei alkalmazásukban a gazdasátra,
különös tekintettel Magyarország gazdasági viszonyaira. Irta Wagner
László. Ára 2 frt.
Gazdasági műszaki vegytan. Kézikönyv felsőbb gazdasági tanintézetek
hallgatói, gazdák és iparosok számára. Irta Wagner László. 114
fametszettel. Ára 4 frt.
Általános állattenyésztéstan. Irta Tormay Béla. Ára 3 frt.
Általános baromorvoslási könyv, vagyis alapos s népszerű ok-
tatás, mely a tenyésztőt a házi állatok betegségeinek könnyű megismeré-
sére, s a legegyszerűbb és legolcsóbb módoni orvoslásra tanítja. Irta Wa-
genfeld, 81 ábrával 9 táblán. III-dik kiadás. Ára 2 frt 60 kr.
A vadászat mestere. Önképző gyakorlati útmutatás a vadászat kedvelői
számára. Irta Cserszilvász Ákos. Ára 1 frt 50 kr.
Gazdasági kettős könyv-vitel. Koszoruzott pályamunka. Irta Sörös
Károly. Ára 3 frt.
Gyógyszertan, állatorvosok és mezeigazdák számára. Irta
Galambos Márton. Több százra menő magyar és latin vény- (recept)
példával ellátva. Ára 4 frt 40 kr.
Lótudomány. Szerző Mátyus János. Két részben, 20 táblával. Le-
szállított ára 2 frt.
Gazdasági talajisme vagy is a termőföld eredete, minősége, ereje,
nemei s osztályai, rövid bevezetéssel a növény-élettanba. A mezőgazdák
számára. Irta Sporzon Pál. Ára 2 frt.